

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

54. ÉVFOLYAM

1988. FEBRUÁR

1. SZÁM

BŐJTI ÚTON

És mikor Jézus Jeruzsálembé készült felmenni, csupán a tizenkét tanítványt vette magához, és útközben ezt mondta nekik: Íme, felmegyünk Jeruzsálembé és az Ember Fiát a papi fejedelmek és írástudók kezébe adják és halálra ítélik; és kiszolgáltatják őt a pogányoknak, hogy megcsúfolják, megkorbácsolják és keresztre feszítsék, de harmadnapon feltámad. (Mt 20:17—19)

EVANGÉLIKUS EGYHÁZUNK egyik legjellegzetesebb időszaka: a böjt. Amikor ezt a szót kimondjuk, a legtöbb keresztyén ember szívében akaratlanul is komor érzések ébrednek. Hiszen a böjt időszakában megszólaló ige szenvedésről és halálról beszél. Az ige fényében elindul újra Krisztus arra a nagyon nehéz és fájdalmas útra, mely végül a nagypénteki kereszt-

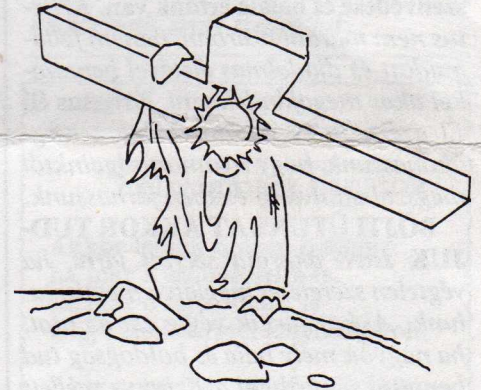
halálhoz vezetett. Ami ezen az úton vele történik, az valóban nem tud semmi vigasztaló, vidámító érzést ébreszteni a legtöbb keresztyén ember szívében.

Mindezek ellenére azt kell mondanunk, hogy nem érti a böjt igazi üzenetét az a keresztyén ember, aki csak a fájdalmas és szomorú hangot hallja. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a böjti út nem nagypéntekkel ér véget, hanem húsvétal. Isten munkájának a célja nem a halál, hanem a diadalmas élet! Isten nem a sírba fektetett Krisztushoz akar elvezetni, ahol Mária Magdalénával a gyász fájdalmas könnyeit hullatjuk, hanem a halálból feltámadott és élő Krisztust akarja megmutatni, aki mellett a felszabadult tiszta öröm töltheti el a szívünket.

AZ IS IGAZ, HOGY A BŐJT ÚTJA szomorúsággal kezdődik és erre a szomorúságra minden keresztyén embernek szüksége van. Krisztus szenvedése minden bibliaolvasó ember számára nagyon igazságtalan szenvedésnek látszik. Ha valaki, akkor Krisztus igazán nem érdemelte meg! Ha valaki jó volt hozzánk és a tiszta szeretet melegével közeledett hozzánk, akkor az Ő volt. S ha valaki sokat szenvedett a meg nem értéstől, a gyűlölettől, akkor az is Ő volt. Azt mondjuk, hogy az ige olyan mint a tükör, melyben az ember önmagát láthatja meg. Az a kép, mely a böjti tükörben áll elénk, valóban csak szomorúságot ébreszthet bennünk. Az az ember, mely itt lesz láthatóvá a Krisztussal szembeni magatartásban, nem sok örömet tud ébresz-

teni bennünk, de annál több szomorúságot. A böjti úton Isten azt az embert akarja megmutatni.

Amikor 1988-ban mi is elindulunk a böjti úton, Isten szeretné, ha ezen az úton Krisztus mellett, most újra meg tudnánk magunkat ismerni. Talán az évszámot kell külön is kihangsúlyozni. 1988! Nem az a lényeges, hogy akkor kik és mit tettek vele, hanem az, hogy ma, mi bibliaolvasók és ma-

gukat keresztyéneknek nevezők, mit látunk meg önmagunkból ezen az úton a Krisztus mellett. Ha most nagyon őszinték tudnánk lenni, akkor nagyon sokat lehetne és kellene önmagunkról mondanunk. De azért tegyünk fel egy-két kérdést önmagunknak. Tudjuk-e Krisztus szeretetét meghálálni azzal, hogy ugyanolyan szíves segítő készséggel élünk embertársaink között, amint Ő tette? Tudunk-e olyan feltétel nélkül megbocsátani egymásnak, ahogyan azt Ő követeli tőlünk? Tudunk-e egyáltalán szeretni?

NÉZZÜNK CSAK SZEMBE EZEKEL A KÉRDÉSEKKEL őszintén és akkor bizony meg fogjuk látni, hogy a Krisztus mellett nekünk is megvan okunk a szomorúságra. De miért kell elszomorodnunk? Azért, hogy eb-

Túrmezei Erzsébet:

TAVASZI ÁRADÁS

*Nem, aki árva,
nem, akit kifosztott az élet,
nem, aki másutt nem lel menedéket,
nem, akit aggá gyötörtek a gondok...
Krisztust szolgálni az induljon el,
aki boldog.*

*Akinek boldogsága egyre nő,
s kicsap, mert lelke szűk medrébe nem fér.
Elindul adni. Ad és vissza nem kér.
Szolgál. Kicsinek, nagyoknak, mindenütt,
mindenkinek. Bérré, hállára nem vár.
Alázatosan fölfelé tekint,
ha itt is, ott is fölragyog egy szempár.*

*Tavaszi fuvall a hófödött hegyekre,
s a megáradt folyó ha partot átlép,
tudjuk mi mind: nem is lehet másképp.
Ha Krisztus fénylő Napja rámosolygott,
adni, szolgálni így indul el az,
aki boldog.*

ben a szomorúságban, a bűnbánat mélységében lássuk meg és halljuk meg a bőjti ige további üzenetét. Ennek az embernek azt mondja a bőjti ige: Ezért az emberért járta végig Krisztus a szenvedés útját! Ennek az embernek a bűnét hordozta Ő ezen az úton és vitte fel azokat a golgotai keresztfára. Krisztus halálában a róla megfeledező és hálatlan emberért fizetett meg. Valami csodálatos módon meg lehet hallani a bőjti üzenetet egészen személyes vonatkozásban: **Értem tette ezt Jézusom!**

Láttad már gyermeked szemét, aki keserves könnyeket ejtett, mert valami rosszat követett el és te megbüntetted? Amikor azonban bűnbánatát látva öledbe vetted és megsimogattad, akkor könnyein keresztül a boldogság sugárzott már és nem volt nála boldogabb ember. Így tudja Isten is fölszártani a nyomorúsága miatt elszomorodott ember könnyeit. Hiszen **Krisztus szenvedése és halála értünk van.** Krisztus nem maradt a sírban, hanem feltámadott és diadalmas életével bennünket akar megajándékozni. **Krisztus él! Él azért, hogy mi mindnyájan megújulhassunk, hogy nyomorúságainktól megszabadulva új életben járhassunk.**

BŐJTI ÚTUNKAT AKKOR TUDJUK Isten akarata szerint járni, ha végtelen szeretetét meglátva megtisztulunk. Akkor járjuk végig ezt az utat, ha nagyon mély hála és boldogság tud bennünket eltölteni a Krisztus mellett és ez az öröm ad erőt ahhoz, hogy örömmel és reménységgel éljük életünket.

K. E.

Személyi hírek

BERNHARDT BÉLÁT, a clevelandi Szent Tamás gyülekezet lelkészét, az AMEK pénztárosát és lapunk hírszerkesztőjét az Északamerikai Német Evangélikus Konferencia alelnökévé választották meg.

SZATHMÁRY GYULA ny. ev. lelkész új címe: 9 Loop Road, Lititz, PA 17543. Tel.: (717) 626-0799.

WEISZ JENŐ ev. lelkész új címe: Küsterstrasse 4, D-2000 Wedel-Holstein, West-Germany. Tel.: (041) 032-143.

DR. NAGY GYULA püspök-elnök karácsony-üjévi üdvözlőt küldött az Erős Várnak: „Áldott, békés, hitben és szeretetben gazdag új esztendőt kívánok az „Erős Vár”-nak, szerkesztőinek és olvasóinak, köszönöm szíves küldését!”

BŰNBOCSÁNAT

Megtámadja a Freud óta napjainkig kivrágzott valamennyi lélekgyógyászati irányzatot és gyakorlatot egy amerikai pszichiáter, dr. William Glasser. Egyik javaslat: amiként az Egyesült Államok keleti partján felállították a „Szabadság” hatalmas szobrát, ennek kiegészítésére a nyugati parton fel kellene állítani a „Felelőség” hasonlóan hatalmas szobrát. Ugyanis: a felelőség nélkül élvezett szabadság anarchiához vezet. Ezért a mostani szabadságmozgalmak idején hangsúlyozni kellene a felelőség elkötelezését is — nem feledekvén meg persze arról, hogy a szabadság nélkül súlykolt felelőség- és kötelességtudat lebénítja, lázadásra ingerli az embereket.

Kiemeljük most ennek a merészen újító amerikai pszichiáternek két panaszát-vádját a divatos iskolákkal szemben. Egyik az, hogy a gyógykezelésből rendszeresen — „elvi” megfontolásokból — kimaradnak az erkölcsi kérdések. Ezeknek feszegítése — úgymond — veszélyeztetné a betegek gyógyulását. Glasser szerint fordítva igaz a dolog: bizonyos alapvető erkölcsi normák beépültek minden ember lelkébe és ezeknek elfojtása súlyos lelki (és testi) betegségeknek forrásává válhat. Ne tévedjünk: nem a mi egyházi gyakorlatunkat hitelesíti ez a felfogás. Glasser nem bűnről beszél, hanem felelőségről. Ilyen mondatokat olvasunk az írásaiban: Te nem elmebeteg vagy — amint az orvosok rád-sütötték a bélyeget —, te **őrült** vagy, mert őrültségeket cselekszel felelőtlenül. Ismerd meg és ismerd el a **valóságot**, felelősen igazodjál ahhoz és akkor nyoma sem lesz benned az „elmebajnak”. Ez szépen hangzik, de hogyan lehet az őrültségeket cselekvő embert rávenni arra, hogy felelősen cselekedjék? Glasser doktor módszerének alapvető gondolata: bensőséges kapcsolatba kell kerülni a „betegekkel” és ha sikerül őket ezen az úton visszasegíteni a **valóság** talajára, elindul a gyógyulás folyamata. Mondani se kell, hogy innen már csak egy lépésnyire van a mi terápiás hitvallásunk: a Jézus Krisztussal való bensőséges kapcsolatra kell elségeitünk az embereket (rendszerint emberi közvetítéssel: „ketten-hárman összejönnek az Ő nevében”). Ez a hit által való gyógyulás egészséges útja.

Glasser doktornak második panasza-vádjá az, hogy a hagyományos gyógyító iskolákban túlságosan sokat foglalkoznak a **múlttal**. Azt állítják, hogy addig nincs gyógyulás, amíg fel nem tárul a rendezetlen múlt. A tudattalan világ mélységeiből a tudatosság fényébe kell emelni az elme-

rült régi betegítő élményeket. Így válnak kiküszöbölhetővé a múlt életet-torzító hatásai. Glasser szerint éppen fordítva igaz a dolog: ha túlságosan sokat foglalkozunk az elmerült élményekkel, ezzel egyenesen akadályozzuk a gyógyulást, mert így kibúvót adunk a beteg kezébe: „Nem tudok meggyógyulni, mert — éppen a tudós orvosok tanítása szerint — a gyermekkoromban elszenvedett sérülések kitörölhetetlenül végig kísérik az életemet.” Ezért inkább a jelen és a jövő megváltoztatható ügyeivel kell foglalkozni.

Mi nem vagyunk szakemberek, nem kívánunk beleszólni ebbe a vitába. Hitünk szerint a múlt radikális elrendezése: a **bűnbocsánat** elfogadása. Ha ez megtörtént, onnan kezdve szerintünk sem kell a múltban való turkálásra sok időt pazarolni. Lehet rejtett gyönyörűség még a „bűnvalásban” is. Nagyon csalárd a szív! Helyesebb az, ha megszívleljük és követjük Pál apostol útját: „Ami mögöttem van, azt elfelejtve, ami pedig előttem van, annak nekifeszülve futok egyenesen a cél felé” (Fil. 3:13). A **valóság** talaján **előre** menni: ez az egészséges és ez a hit útja.

(Hitből Élünk)

A Luther-kantáta Wittenbergben

Luther Márton születésének 500. jubileumi esztendejében, 1983-ban az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia felkérte **Kiss János** clevelandi zeneszerzőt egy Luther-témájú zenemű megírására.

A „*Here I Stand*” („Itt állok...”) c. kantáta azóta a világ több részén aratott sikert. Nemrégiben egy keletnémetországi állami intézmény, a Wittenbergben lévő „*Lutherhalle*” (reformációtörténeti múzeum és Luther-kutató intézet) értesített, hogy **ők is elhelyezték a mi Luther-kantántunkat az intézet archívumában.**

Mint az intézet igazgatója írja **Kiss János**hoz intézett levelében: „Maga Luther Márton is bizonyára tetszéssel hallgatta volna ezt a zeneművet...”

PÁRBESZÉD

„Hagyd el a bűnt és térj Jézushoz végre!”
— Szólt a bűnöshöz egyszer a lelkésze. —

„Nem lehet, Atyám! Hiába üt minden,
Elveszttem én már, reménységem sincsen!”

„Így jó! Hisz Jézus azért érkezett,
Hogy megkeresse, aki elveszett!”

Palotay Gyula

„Szüntessék meg az Állami Egyházügyi Hivatalt”

Az Amerikai Magyar Baptista Szövetség lapja, az *Evangeliumi Hírnök* legutóbbi számában jelent meg az alábbi szerkesztőségi cikk. Mondanivalójával egyetértünk, s úgy véljük, hogy a benne foglalt javaslat minél szélesebb nyilvánosságot igényel.

AZ AGGASZTÓ ÓHAZAI HÍREKKEL ismét foglalkozunk. Tíz milliónyi népünket 10–15 milliárd dollár adósság terheli. Az évi kamatter a hivatalos jelentések szerint 800 millió dollár. Az államgazdasági tudomány nem tartozik a mi ügykörünkbe, de laikus agyunkba türemlik a kérdés, hogyan lehetett a magyar kormánynak s az ország pénzügyi szakértőinek ilyen magasra feltornáznia az adósság összegét?

A mindennapi kenyér, amiért Urunk tanított imádkozni, drágább és kevesebb lesz. Együtt érzünk magyar népünkkel az életszínvonal várható súlyyede miatt. Szokatlan, a marxista felfogástól idegen szellemű nyilatkozatokat és magyarázatokat olvashatunk óhazai kormánytagok közleményeiből a súlyos helyzet okainak az ismertetésére. Ezek az indoklások egyúttal javaslatok és tervezetek is. Bizonyos az, hogy radikális lépésekre és intézkedésekre lesz szükség. Néhány példa a hivatalos nyilatkozatokból:

Medgyesi Péter pénzügyminiszter ilyen nem-marxi hangzású szavakkal fejezi ki bizakodását a helyzet megjavítására: „Én legfontosabbnak azt tartom, hogy a nemzet visszanyerje azt a magabiztosságát, azt a **HITET**, hogy a felhalmozódó gondokon felülkerekedik.” Hajdú András a *Magyar Hírekben* írja: „Elkerülhetetlen egyes — állami — vállalatok bezárása.” Grósz Károly miniszterelnök a parlamentben jelentette, hogy az ország talpraállításának egyik módja: „A veszteséggéforrások felszámolása, a felesleges munkaerő leépítése.” Majd egy másik mondatban így szól: „Elfogadhatatlan az a szürkeség, amivel nap mint nap találkozni lehet a megbízhatatlanság, a követelő magatartás formájában... valamint az egymás iránti **közömbösségben és durvaságban.**” Grósz Károly itt már erkölcsi síkon mozog és a szellemi erők hiányára céloz.

KÜLFÖLDÖN ÉLŐ MAGYAR HÍVŐK aggodalmuk mellett örömmel olvassák azokat az őszinte és józan nyilatkozatokat, amelyek az óhazai bajok forrására utalnak. Különösen jól esik a hazájuktól elszakadt istenfélő magyaroknak, hogy az óhazai kormány is rájött arra, hogy a magyar nemzet rossz anyagi helyzetének **lelki okai** is vannak. Az idézett és más hivatalos megjegyzések biztatnak arra, hogy észrevételünkkel és meglátásainkkal mi is nemzetünk segítségére siesünk. Van ajánlatunk és ezt azzal a meggyőződéssel tesszük, hogy ezzel az Úr ügyét és a magyar haza javát szolgáljuk.

Javasoljuk, hogy a magyar kormány oszlassa fel és szüntesse meg az Állami Egyházügyi Hivatalt. Ennek a hivatalnak a felszámolására több nyomós okot látunk. (1) Az Egyházügyi Hivatal fenntartása költséges. Óriási összeget takaríthat meg nemzetünk ennek a hivatalnak a leépítésével. (2) Az Egyházügyi Hivatal véleményünk szerint azokhoz a „főlöleges” szervezetekhez tartozik, amelyek nem segítik elő az ország gazdasági talpraállítását. (3) Az Egyházügyi Hivatal éppen azokat a szellemi erőket ellenőrzi és korlátozza, amelyek megszorítás nélküli működésére a magyar nemzetnek nagy szüksége van. (4) Az Egyházügyi Hivatal létezése élő bizonyítéka annak, hogy a marxista államokban a hivatalos állítások ellenére sem szüntették meg az állam és az egyházak kapcsolatát. Az Egyházügyi Hivatal Marx tanítása szerint sem illik bele a marxista kormányrendszerbe. A lelki életgyakorlatnak nincs szüksége állami, politikai vezetésre. A vallásfelekezetek ellenőrzésével a szellemi erők működését korlátozzák.

* * *

SZABADÍTSÁK FEL AZ ÉRTÉKES és szunnyadásra kényszerített szellemi erőket! Engedjék, hogy a nemzet leghasznosabb tagjai, az istenfélő emberek megkötöttség nélkül működhessenek. Az istenfélő emberek a társadalom ideális, megbízható tagjai. Ezekről nem kell félni, ezeket nem szabad mint gyanús egyéneket, állami

megfigyelés alatt tartani. Nem állítjuk, hogy az állam az Egyházügyi Hivatal megszüntetésével minden problémát megold, de abban bizonyosak vagyunk, hogy a leépítéssel járó költség megtakarításával és a felszabadított erők szorgalmának a felhasználásával a kormány nagy lépést tehet a súlyos helyzet megoldása felé.

Óhazai istenfélő egyének, vallásvezetők ilyen „szandási” ajánlatot, mint fentebb írtunk, nem tehetnek. Nincs kétségünk azonban, hogy javaslatunkat és annak elfogadását otthon milliók üdvözölnék. Nemzetünk igazi értékei fellélegzenének és az ország, a társadalmi erkölcs és becsületes munka áldásaiban részesülne.

Szilárd meggyőződésünk, hogy javaslatunk közlésével mint hűséges, istenfélő magyarok, Istenünk ügyét és nemzetünk javát szolgáljuk.

Túrmezei Erzsébet

Félreismert barátok

Akkor leszek igazán boldog, ha már a szenvedésre is, ha már a fájdalomra is megbékélt szívvel rámosolygok.

Akkor, ha már igazán látom, hogy jót akarnak ők nekem: céloom felé serkentenek. Nem fosztanak meg semmi mástól, csak ami engem úgyis gátol . . . és mindegyikük jóbarátom.

Zordarcú, különös barátok! Míg véresen küzdünk velük és könnyesen viaskodunk, csak önmagunk szívét sebezük. Aztán ámulva észrevesszük: áldás a jöttük, és nem átok!

Akkor a könnyeinken át Küldőjükre csodálkozunk. Meglátjuk átszegett kezét, és hálát adni hullunk térdre, hogy életünket nem kímélte, sebezte, verte, úgy szerette. Rámosolygunk a zord követre: meglátjuk benne Őt magát.

(Emberré lettél . . . kötetből)

KONCEPCIÓS EGYHÁZTÖRTÉNETÍRÁS

Fontos könyv jelent meg néhány éve a magyar történetírás legújabb eredményeiről Holger Fischer hamburgi történész tollából: **Politik und Geschichtswissenschaft in Ungarn** (München 1982, 177 o.). A könyv értékes bibliográfiát is ad, közel öt-száz irodalmi utalással. De ezen túlmenőleg kimutatja az összefüggést a kommunista párt politikája és a történetírás között is.

Fischer szerint az 1970-es évek elejétől

kezdve a párt már nem írja elő olyan mértékben a történetírásnak sem témáit, sem eredményeit, mint az az 1956 utáni időben szokásos volt (az 1945-től 56-ig terjedő időről nem is szólva). Így a magyarországi történetírás egyre jobban megszabadul ideológiai kényszerzubbonyától, s erősödik benne a történeti igazságot és valóságot kereső, objektív tényező. Bizonyíték erre nemcsak a bő memoár-irodalom („valóság-irodalom”), hanem a tudományos történetírás is.

Mindezt Fischer nemcsak a történelmi irodalom tanulmányozása alapján állapítja meg. Ezen túl bőségesen utal a történetkutatást szolgáló intézmények s végső sorban a kommunista párt határozataira is: a Magyar Történelmi Társulat és a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete évi jelentéseire, a Századok c. történettudományi folyóirat kibővített szerkesztőbizottsági üléseiről készített beszámolókra, a pártkongresszusok határozataira, s nem utolsósorban a Tudománypolitikai Irányelvek c. négyezredes kötetre (1978), mely több évtized legfontosabb tudománypolitikai párthatározatait tartalmazza.

Fischer munkájának és a magyarországi történetírás eredményeinek ismeretében **nagy csalódás megismerkedni a magyarországi evangélikus egyház-történetírás néhány legújabb termékével.** Itt nem térünk ki ezeknek részletes ismertetésére, csak néhány jellegzetes vonásukra kívánunk rámutatni.

Az 1948 előtti idő

A Kossuth kiadónál jelent meg 1987-ben „A magyar protestantizmus 1918—1948” c. kötet, melyben Fabiny Tibor professzor írta **Az evangélikus egyház** c. tanulmányt (128—170 o.).

Érdeme a tanulmánynak, hogy felszínre hoz eddig közkézen nem forgott adatokat, főleg az evangélikus egyház irattárában végzett kutatások alapján. Több helyen idézi a püspöki értekezletek jegyzőkönyvét, s más eddig hozzáférhetővé nem tett iratokat. Alaptónusa azonban nem különbözik sokban azon munkáktól, melyekben — mint főleg Ottlyk Ernő volt püspök és teológiai tanár munkáiban — a fő szempont az volt, kik álltak a „haladás” oldalán, a „konzervatív erőkkkel” szemben.

A két világháború közötti időszak jellegzetes egyházi-teológiai vonásai közül kiemeli a „keresztényen kurzus” támogatását,

az irredentizmust*, az antiszemitizmust. Igaz, — Ottlyk Ernőtől eltérően — megemlékezik arról, hogy ezen jelenségek ellen nemcsak egyes személyek, hanem az egyház vezetői is felléptek. Ugyanezeket az egyházi vezetőket 1945 után azonban a „konzervativizmus” summás vádjá alapján elmarasztalja. Ítélete az 1944/45-ig terjedő időről: „Mindent összefoglalva: polgári életforma, közjogi pozíciók, az állammal való összeszövődöttség, elfojtott ellenzéki hang és csak kevesek felelős hűsége a krisztusi eszmékhez” (141. o.).

1947/48-ban „házánk demokratikus fejlődése feltartóztatlanul haladt előre” — írja Fabiny professzor. A „haladó irányzat” képviselőinek nézeteit részletesen ismerteti, különösen is Dezséry László 1948 októberi „Nyílt levelét”, mint „nagy perspektívájú” írást. Pozitívan értékeli Reök Iván és Mihályfi Ernő jelentőségét, míg Ordass Lajost és más egyházi vezetőket a „konzervatív erőkké” sorolva negatív megvilágításba helyezi. Ordass Lajos 1947. évi külföldi útját (mely alapvető jelentőségű volt egyházunk minden későbbi ökumenikus kapcsolatára nézve), szintén Dezséry László Nyílt leveléből vett idézettel jellemzi (151. o.).

Fabiny Tibor írásában nem nehéz felfedezni a koncepciót.

Finn—magyar kapcsolatok

A magyar—finn evangélikus egyházi kapcsolatok történetéről Koren Emiltől jelentetett meg 150 oldalas könyvet az evangélikus egyház sajtóosztálya 1986-ban **Testvéreink Északon** címmel. A könyv sok érdekes részletet közöl, s miután Paavo Viljanen már 1965-ben finn nyelven hasonló könyvet adott ki, itt volt az ideje, hogy e kapcsolatokról magyar nyelven is jelenjék meg egyházi kiadvány.

Itt is megnyilatkozik azonban a hivatalos koncepció. Az egyházi kapcsolatok, Koren Emil szerint, a második világháború utáni időben szüneteltek, egészen az 1960-as évek második feléig, amikor is az akkori egyházi vezetőség „hivatalos” kapcsolatokat kezdeményezett. Nem szól tehát a könyv Ordass Lajos 1947-ben tett hivatalos látogatásáról (melyről még Fabiny Tibor is megemlékezik fent említett tanulmányában), s hogy nem rajta múlt,

*** A jó értelemben vett irredentizmus tulajdonképpen a megcsónkított nemzet aggodalmát testesíti meg elszakított és kiirtásra ítélt véreink sorsa felől. Erdély mai helyzete bizonyítja ennek az álláspontnak a helyességét!**

— A szerk.

ERŐS VÁR

AMÉRIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

ERŐS VÁR (USPS 178560) is published bi-monthly (February, April, June, August, October, December) for \$6 per year by the Hungarian Conference—Evangelical Lutheran Church in America, 9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102. Second-class postage paid at Cleveland, OH. POSTMASTER: Send Address changes (Form 3579) to ERŐS VÁR P.O. Box 02148, Cleveland, OH 44102

No. 1. (249) Vol. 54.
FEBRUARY 1988

Az "Evangelical Lutheran Church in America" Magyar Konferenciájának lapja.

Szerkesztő és kiadó:

Juhász Imre

Munkatársak:

a magyar evangélikus lelkészek.

FONTOS!

Minden szerkesztőségi anyag, kézirat, gyülekezeti hír, úgyszintén a lappal kapcsolatos minden levelezés, előfizetés és adomány erre a címre küldendő:

"ERŐS VÁR"

P.O. BOX 02148

CLEVELAND, OH 44102

Az "ERŐS VÁR" előfizetési díja beföldön egy évre 6 dollár, Kanadában és egyéb külföldön évi 8 US dollár, vagy 10 kanadai dollár.

Be nem jelentett címváltozás esetén a posta a kézbesíthetetlen újságot megsemmisíti, a kiadóhivatalnak pedig külön portót kell fizetnie. Erre a költségre különösen nem-előfizetők, késedelmező előfizetők, vagy többéves hátralékban lévők esetében nehéz fedezetet találni.

Ezért kérjük olvasóinkat, hogy minden esetben pontosan adják meg címüket a "Zip Code" szám feltüntetésével együtt! Az újságot "zip code" szám nélkül nem kézbesíti a posta. Címközlésnél tüntessék fel az utca megjelölését is, pl.: St., Rd., Ave. Ugyanis egyes postai zónákban azonos nevű utcákat csak így lehet megkülönböztetni.

Classic Printing Corporation
9527 Madison Ave., Cleveland, Ohio 44102

hogy a kapcsolatokat nem építhette ki tovább. Tudvalevő, vagy legalábbis tudnivaló, hogy 1963-ban a finn egyház meghívta Ordass Lajost a helsinki evangélikus világgyűlésre, — azonban a magyar evangélikus egyház akkori vezetősége e miatt hivatalos levélben tiltakozott a finn egyház vezetőségénél.

Helye van a könyvben magyar (és finn) egyházi vezetők koncepciók megítélésének is.

Életmentés

Ugyancsak az Evangélikus Sajtóosztály adta ki Sztehló Gábor lelkész emlékiratait, **Isten kezében** címmel, Bozóky Éva újságíró rendezésében, 1986-ban már második kiadásban, két évvel az első után. A kéziratot Sztehló svájci otthonában írta, az 1960-as évek elején.

A könyv naplószerűen számol be arról a páratlan életmentő tevékenységről, melyet Sztehló Gábor, Raffay püspök megbízása alapján, a Jó Pásztor nevű protestáns szervezet keretében végzett, — az utolsó háborús években zsidó származású

gyerekek megmentésére, a háború befejeztével pedig egyedül maradt gyerekek gondozásával.

A kéziratot Bozóky Éva nyelvileg alaposan átdolgozta, s ez a könyvnek csak javára vált. A baj ott van, hogy tartalmilag is komoly változtatásokat eszközölt, mégpedig koncepciók okokból. Sztehló Gábor pl. legalább öt helyen említi kéziratában Ordass Lajos nevét, — a könyvben azonban a név mind az öt helyen hiányzik. Egy helyen csak éppen egy lényegtelen mellékmondatból maradt ki (43. o.), de több helyen teljesen kimaradtak azok a mondatok, ahol Ordass elismeréssel említi Sztehló, mert Ordass „nagy jóindulattal segítette” munkáját (208. o.) és „igen nagy szeretettel és megértéssel nyújtott erkölcsi segítséget” (217. o.).

Hogy még egy példát említsünk: Sztehló svájci otthonában a kéziratban dolgozva a „jóléti állam”-ról írt néhány reflexiót. Bozóky átdolgozásában a jóléti állam már „szocializmus”-sá lett (228. o.). Egy kommunista párttitkárral 1945 januárjában

folytatott beszélgetésről szintén nem Sztehló Gábor, hanem Bozóky Éva fogalmazásában számol be a könyv (171. o.).

*

Mindehhez hadd fűzzünk csak egy kommentárt. A magyarországi evangélikus egyház vezető püspöke tavaly áprilisban az Evangélikus Életnek adott interjúban úgy nyilatkozott, hogy egyháza „őszinte kegyelettel és megbecsüléssel” emlékszik Ordass Lajos püspökre. Ezt a kijelentést néhány napon belül angol és német nyelven a világsajtó tudomására hozták az Evangélikus Világszövetség sajtószolgálatának segítségével. Belföldön azonban ennek nemigen lett azóta látható nyoma. Úgy látszik, korábbi (1984. júl. 20.) hasonló kijelentések mintájára ez is inkább **külföldi használatra** készült. A legutóbbi négy évtized eseményeinek koncepciók interpretálása pedig arra mutat, hogy a magyarországi egyházi történetírás még a magyar kommunista párt aktuális „tudománypolitikai irányelveit” sem követi.

Terray László

„KEZEDRE BÍZOM LELKEMET...”

— Megemlékezés halottainkról —

SZULCZER (SULZER) GUSZTÁV ADOLF. A Vas megyei Alsóőrönök községben született 1912. október 8-án. Iskoláit Szentgotthárdon végezte. A lelkészi pályára a soproni Ev. Hittudományi Karon készült, majd két évig Bécsben. Első és egyetlen szolgálati helye Magyarországon a szekszárdi gyülekezetben volt, mint segédlelkész. Az 1942-ben Lengyel Emmával ott kötött házasságából 9 gyermek és 11 uno-

ka származott. A menekülés éveit után 1950-ben érkeztek Clevelandba. Az új hazában egészségi és egyéb okoknál fogva nem vállalt lelkészi állást, bár számos alkalommal beszolgált itteni magyar és német gyülekezetekben.

Gyári munkával tartotta fenn családját és adott gyermekeinek jó nevelést. 1981 óta özvegyen élt egyik fiánál, egyre súlyosbodó betegséggel küzdve. 74 éves korában, 1987. július 19-én hívta haza teremtő Ura. Temetése július 22-én volt a Cleveland melletti Westlake-en. „*Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtelenség által jut el céljához*” (2Kor 12:9).

RETTMANN FARKAS. Teljes nevén: Rettmann Henrik Farkas (Wolfgang) Károly. 1907. december 21-én született Berlinben. Budapesten járt elemi és középiskolába. Teológiai tanulmányait Sopronban végezte, az Ev. Hittudományi Karon, de közben egy évig ösztöndíjjal Lipcsében tanult. Győrtött szentelte lelkésszé Kapi Béla püspök 1930. október 26-án. Első gyülekezete a baranyai Hidas volt, ahol 5 évig szolgált. Itteni országos egyházunk kikérte a magyar egyháztól, s így lett a pittsburghi gyülekezet lelkésze 1935—1945 között. 1941-től az *Erős Vár* szerkesztője, majd kiadója volt négy éven át. Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia alakuló közgyűlése 1941. május 4-én megválasztot-

ta első jegyző-titkárának. 1945 decemberében feleségül vette a pittsburghi születésű Boldizsár Margitot. Ugyanaz év végével lemondott Pittsburghban és világi állásba ment. Eleinte a Verhovay, majd a Lutheran Brother-

hood egyházi biztosító képviselője, ezzel párhuzamosan a Hartford (CT) Courant napilap alkalmazottja volt 22 évig. Évtized óta súlyosbodó betegségét türelemmel és hittel viselte. Wethersfieldi (CT) otthonában halt meg 1988. január 23-án, 80 éves korában. Gyászolja özvegye, két fia és unokája. A helybeli St. Paul Lutheran Church templomában gyászistentisztelet volt január 26-án. „*Nincsen már semmi kárhoztatásuk azoknak, akik a Krisztus Jézusban vannak*” (Rm 8:1).

Amit nem szabad halogatni

Kezdő lelkész koromban, Sajógömörön, az én kedves falusi ifjúságom — mikor a parókia előtt gyülekező szekerekre ültünk, helyezkedtünk, s az arra járók megkérdezték, hogy hová megyünk, — azt felelték: Megyünk Rozsnyóra megtérni! (Ifjúsági evangélikációs összejövetel volt akkor Rozsnyón.)

A Biblia azt mondja: *Téríts meg engem, Uram és én megtérek.* A megtérés tehát nem emberi dolog, nem a mi kezdeményezésünk, hanem *Isten cselekvése és kegyelmi ajándéka.* A mi szerepünk annyi, hogy szívünket nem szabad bezárnunk Isten hívó szava előtt.

Ötvenhat éves lelkigondozói munkám alatt többször felbukkant az a veszedelmes felfogás, hogy a megtérést pedig hagyjuk az öregkorra, *ráérünk akkor megtérni!* Az élet annyi nehéz feladat és sok gond elé állít minket, hogy tehermentesíteni kell földi életünket. Amíg dolgozni bírunk, és kenyeret kell keresni a családnak, addig nem értünk rá megtérni. Majd ha már nyugdíjba megyünk, akkor térünk meg! Akkor ráérünk templomba, bibliaórára és evangélikációs összejövetelekre járni és megtérni.

Erősíti ezt a veszedelmesen helytelen felfogást az a másik téves gondolat, hogy a megtérés tulajdonképpen a halál időpontjában válik aktuálissá életünkben, s így a halál időpontjáig „van időnk a megtérésre”.

Az Ige azonban világossá teszi számunkra azt a tényt, hogy Krisztus megtalálását nem lehet életünk utolsó pillanatára hagyni. Példa rá Lukács evangéliumában két öreg embernek, Simeonnak és Annának a története (Lukács 2:25—38), akik hosszú életük elejétől fogva az Úréi voltak; majd János 3:16—18 és Lukács 19:41—44 igérszei a megtérés és meg nem térés következményéről. Végeredményben mindhárom igérsz Isten kegyelméről beszél, amellyel Fiát adta nekünk.

Ez a nagy kegyelem nagy felelősséggel jár. Aki mégis elkárhozik: nem Is-

A SZENTÍRÁS olyan mint az éjszakai ég: minél tovább nézed, annál több a csillag rajta.

ten rendeléséből, akaratából kárhozik el, hanem saját szívének megátalkodott keménysége teszi őt alkalmatlanná az evangélium befogadására. Ideje van a megtérésnek és ideje van a megkeményedésnek. Minél többször utasítja vissza az ember a megtérésre szólító isteni szót, annál nagyobbat kell ütnie Istennek, hogy ítéletének kalapácsa alatt összetörjünk. Ahol nincs megtérés, ott üdvösség helyett kárhozat van. A kárhozat nem a testi halál állapotának következményeként ér utól minket, az üdvösség sem. Életünkben a testi halál csak átmenet, amelyen keresztül kell haladnunk, akár üdvösségre, akár kárhozatra megyünk.

A megtérés sürgősségét félreérthetetlenül fejezi ki ez az ige: „*Ma, ha az ő hangját halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket*” (Zsid 3:7). A „ma” itt nagyon hangsúlyos: nem holnap, vagy a bizonytalan távoli időben. „*Íme, itt a megfelelő idő! Íme, itt az üdvösség napja!*” (2Kor 6:2.)

Isten igen sokszor nem vár megtérésünkre öregségünkig, hanem amikor úgy látja, hogy elégszer hívogatott minket és mi nem hallgattunk rá: megszünteti további hívogatását. Ez az az állapot, amikor a kárhozat bekövetkezik már a földön, Isten lemond rólunk az életben; engedi, hogy az ördög ráncigáljon minket az örök kárhozat útján a pokol felé. A pokol lehet már a földi életben a miénk, anélkül, hogy tudnánk róla, vagy törődnénk vele. Megint János 3:18 beszél arról, aki él még, de már elkárhozott, „*mert nem hitt Isten egyszülött Fiának nevében*”. Csak a földi életben lehet megtérni. A halál pillanatában pontot kap életünk.

Ne halogassuk megtérésünket az öregkorra! Az öregséggel velejárhathat bizonyos megkeményedés, amikor már azt sem érzi az ember, hogy Isten vesszeje azért nehezedik rá, mert meg akarja téríteni a kárhozat útján.

Ne halogassuk a megtérést öreg napjainkig, mert az eltékozolt alkalmak nem térnek vissza életútunkba. Ne feledjük, hogy Isten kegyelmének is van határa.

Ember, térd meg, amíg lehet!

Egyed Aladár (1890—1974)

AZ EGYHÁZ HÍREI

MAGYARORSZÁG

- A Hungaroton kiadásában Mózes I. könyve és Máté evangéliuma két-két hanglemezen megjelent. Ugyancsak megjelent hanglemezen „Régi magyar betlehemes” címmel egy a XVII. századból nemrég napvilágot látott betlehemes játék, valószínűleg az akkori nagyváradi református iskola gyűjtéséből.

- Az Északi Ev. Egyházkerületben az új felügyelő Farkasházi Ferenc.

- A Vizsolyi Biblia megjelenésének 400. évfordulójára, 1990-re a Magyar Bibliatanács az újfordítású Bibliát átdolgozott kiadásban jelenteti meg.

- A budapesti Kossuth-adó „Vasárnapi Újság” című új másora egyházi vonatkozású részeket tartalmaz.

- Kiskőrösön a Déli Ev. Egyházkerület, Kelenföldön az Északi Ev. Egyházkerület fiataljai számára tartottak csendesnapot. Mindkét helyen többszázra ment a résztvevők száma.

- Nyugalombavonult tavalay Deme Károly, Dóka Zoltánné, Endreffy Zoltán, Éltes Gyula, Fónyad Pál, Gartai István, Karl Béla, H. Németh István és Szerdahelyi Pál ev. lelkész.

- Megemlékeztek dr. Bánkúty Dezső, a volt Budapest—Deák téri ev. leánygimnázium egykori igazgatójának, a magyar evangélikus tanügy egyik legnagyobb alakja születésének 100. évfordulójáról.

- Balassagyarmaton, Orosházán és Budapesten rendeztek őszi, ev. egyházi fórumokat „azzal a céllal, hogy a hívek megbeszélhessék egymás között az egyházi élet mai legfontosabb kérdéseit”.

- Az 1987—1988-as tanévben tizennégy elsőéves hallgatója van a Budapesti Ev. Teol. Akadémiának.

- Ecsenyben Mónus László, Bobán Piri Magdolna, Orosházán társszolgálatban Gyarmati István és Győri Gábor, Csabacsúdon Pathó Gyula, Kőbányán Fabiny Tamás, Tésén Cserági István az ev. gyülekezet új lelkésze.

- Építés alatt van a Budapesti Ev. Teol. Akadémia új épülete. A költségek egy részét külföldi egyházi adományokból fedezik. A régi épületet teológus otthonná alakítják át.

- Augusztusi alapkövetélet után jól halad a siófoki ev. templom építése. Ez lesz „hazai egyházunk valóban legszebb és legmodernebb épülettömbje” (lelkészlak és gyülekezeti terem is beletartozik). Siófok testvérvárosából, a finnországi Ouluból az építkezés céljára 1 millió forintot küldtek az ev. hívek.

- Elhunyt az elmúlt évben Bogya Géza, Boros Károly, Blatniczky Jenő, Fürst Ervin, dr. Inotay Lehel, Jeszenszky Tibor, Káldy Lajos, Klenner Gyula, Schreiner Vilmos, Szabó Vilmos, Tomcsányi László és Torda Gyula ev. lelkész.

- Csepelen a gyülekezet önállósulásának az 50. és a háborús károkat szenvedett templom újraszentelésének 40., Csabacsúdon a megal-

kulás 60., Bezin a megalakulás és templomépítés 200., Dunaharaszti a templomépítés 5., Alsóságon a 125., Soltvadkerten a 150., Oroszlányon, Győrújbaráton, Ajkán, Kemeneshőgyészen a 200., Újpesten Blázy Lajos lelkész felszentelésének 30. és helyi szolgálatának 25. évfordulóját ünnepelte az ev. gyülekezet.

• 1987. nyarán Blázy Árpád, Csepregi András, Csontos Virginia, Povazsanyecz Gyöngyi, Sándor Frigyes, Szemerei János és Tóth Melinda kezdtek szolgálatot mint újonnan felszentelt ev. lelkészek.

EGYESÜLT ÁLLAMOK

• Az éppen hogy működésbe kezdett „Evangelical Lutheran Church in America” egyház máris átesett első krízisének. A Csikágó Egyházkerület püspöke nemsokkal felszentelése után lemondott azon a címen, hogy az egyházkerületi presbitérium nem működik együtt vele. Állítólag nem hagyták jóvá a püspök által kiszemelt püspöki asszisztenseket. Dr. John Tietjen helyébe január elején Sherman Hicks lelkészt választották meg püspöknek. Úgy adták híriül, hogy egyházunknak ő az első „fekete” püspöke, jóllehet a Karibi Egyházkerület püspöke is „színes”.

• Az ev.—metodista egyházközi tárgyalások harmadik szakaszában „az Ige és az Úrvacsora összefüggését” vizsgálják. Szó van arról, hogy a közösbizottság az oltár- és szószékközösség kimondását ajánlja a képviselt egyházaknak. A „Lutheran Church Missouri Synod” egyház aligha foglal majd kedvező álláspontot, mert még az azonos hitvallási alapon álló „Evangelical Lutheran Church in America” egyházzal sincs ilyen közösségekben.

• Ezévből emlékeznek meg a svéd betelepülés kezdetének 350. évfordulójáról. Az ünnepelés súlypontja Delaware államban lesz. Sok résztvevőt várnak Svédországból.

• A 5.3 milliós lélekszámú új „Evangelical Lutheran Church in America” egyház lapját, melynek „The Lutheran” a neve és háromhetenként 52 oldalon jelenik meg, egy és egyegyed millió példányban nyomják.

NÉMETORSZÁG (NSZK)

• A Protestáns Egyházszövetség (Evangelische Kirche in Deutschland), melybe evangélikus, református és uniós egyházak tartoznak, oltár- és szószékközösségre lépett a Metodista Egyházzal. Ezt az ökumenikus lépést Nürnbergben ünnepelték „Egység a különbségekben” címen.

ÉSZTORSZÁG

• Kuno Pajula ev. érsek felszentelése nem várt ökumenikus alkalommal lett azzal, hogy a vendégek között jelen volt az Örmény Ortodox Egyház, a Litvániai Római Katolikus Egyház, az Orosz Ortodox Egyház képviselője is. A felszentelést a tallini ev. székesegyházban John Vikstrom finn ev. érsek végezte Erik Meesters lett ev. érsek, Jonas Kalvanas litván ev. püspök és a középázsiai német ev. gyülekezetek felügyelője, Harald Kalnins esperes segédletével. Az ezeröttszáz főnyi gyülekezetnek Gunnar

Staalsett esperes, az Ev. Világszövetség főtítokára hirdette az ígét.

NAMÍBIA

• A két bennszülöttekből álló ev. egyház megszakította kapcsolatát a kis lélekszámú német ev. egyházzal, mert az utóbbi kilépett a Namíbiai Egyházak Tanácsából. A bennszülött ev. egyházak tagjai az ország lakosságának 60%-át teszik ki.

AUSZTRÁLIA

• A Melbourne-i Magyar Evangélikus Gyülekezet, melynek kezdetei 1949-re nyúlnak vissza, megszervezésének 25. évfordulóját érte meg. Jelenlegi lelkésze Kemény Péter, felügyelője Dabasy János.

• Szó van arról, hogy egyházi jogi tisztázások nyomán 1990-ben már nőket is pappá szentelnek az Anglikán Egyházban.

• Az ev. egyház országos zsinata úgy döntött, hogy a továbbiakban sem lesz tagja az Ev. Világszövetségnek, holott azzal, főleg ingyenyhítés és bevándorló gondozás tekintetében, készségesen együttműködik.

NORVÉGIA

• Az országos ev. zsinat határozata folytán olyan ökumenikus megmozduláson, melyen ortodox hívek is résztvesznek, el lehet hagyni a Niceai Hitvallásból az ún. „filioque” részt, vagyis, hogy a Szentlélek az Atyától jön (így az ortodoxok). A nyugati keresztyénségben a VII. század óta hozzátesszik: az Atyától és a Fiútól jön.

• Az ev. lelkészegyesület azzal a kéréssel fordult a kultuszminisztériumhoz, hogy a lelkészek fizetését 30.000 koronával köztisztviselői szintre emeljék.

SVÁJC

• A 8. ev. világgyűlés színhelye a braziliai Curitiba. Az 1990. január 30-a és február 8-a között tartandó közgyűlés résztvevőinek a számát 330 delegátusra és további 500 látogatóra kívánják korlátozni.

• Dr. Johannes Hanselman püspök, az Ev. Világszövetség elnöke március elején látogatást tesz II. János Pál pápánál; megbeszéléseik ökumenikus problémákra is kiterjednek.

SZINGAPUR

• Hatósági intézkedéssel feloszlatták az Ázsiai Keresztyén Konferencia nevű szervezetet és kiutasították idegen állampolgárságú tisztviselőit. Az állam részéről a Konferencia marxista beállítottságát elfogadhatatlannak tartották.

OLASZORSZÁG

• A római német ev. gyülekezet fennállásának 170. évfordulóját ünnepelte. 1817-ben az Astalli-palotában tartották az első Istentiszteletet, majd a porosz követségen gyűltek össze rendszeresen. 1922-től van saját templomuk.

SVÉDORSZÁG

• Krónikus lelkészhiányra való tekintettel kellőleg kiképzett világiak „lelkési munkatársaként” való szolgálatba állítását tervezik.

• M. Gorbacsov szovjet pártfőnök is meg erősítette Raoul Wallenberg halálát, válaszul az 1945-ben Budapestről elhurcolt svéd diplomata nővérének a szovjet követségtől való ismételt érdeklődésére.

ARGENTÍNA

• Az Egyesült Evangélikus Egyház lelkészgyűlése egyhangúlag állapította meg, hogy az ev. közösségi hitélet központját az Ige és a Szentségek együtt képezik. Ezért a vasárnapi Istentiszteleten helyre kell állítani és meg kell őrizni az igehirdetés és az úrvacsoraosztás felbonthatatlan egységét.

Hírközlő: BERNHARDT BÉLA

GYŰLEKEZETI HÍREK

CLEVELAND—NYUGAT

Lelkész: Juhász Imre

Templom: W. 98 és Denison Avenue — Lelkészi hivatal: 3245 W. 98th Street (44102). Telefon: (216) 961-6895. — Istentisztelet minden vasárnap de. 9.30-kor angol, 10.45-kor magyar nyelven. Úrvacsoraosztás minden hó első vasárnapján és az ünnepnapokon. Vasárnapi iskola októbertől májusig 9.30-kor angol, 10.45-kor magyar nyelven.

A nyári időszámítás kezdete idén éppen húsvétvasárnapra esik. Fontos, hogy óráinkat előző este egy órával előre igazítsuk!

Nagyheti—húsvéti istentiszteleteink: Virágvasárnap, március 27-én a szokott időben. Nagycsütörtökön, márc. 31-én este 7.30-kor angol (úrv.); nagypénteken, ápr. 1-én de. 10.45-kor magyar (úrv.), este 7.30-kor magyar passióolvasás és úrvacsora; húsvétvasárnap, ápr. 3-án reggel 8-kor angol (úrv.), 9.15-kor észt, 10.45-kor ünnepi magyar istentisztelet és úrvacsoraosztás.

Az Angol Női Kör húsvéti reggelit szolgál fel 9 órai kezdettel.

A „magyar Horatiusról”, egyházunk nagy fiáról: Berzsényi Dánielről emlékezünk meg abból az alkalomból, hogy versei 175 éve, 1813-ban jelentek meg először nyomtatásban. Vasárnap, április 24-én irodalmi díszebédet rendezünk déli 12.30-kor. Berzsényiről dr. Fáy István (Welland, ON) tart előadást.

TORONTO

Lelkész: Bernhardt Béla

Templom: First Lutheran Church, 116 Bond Street — Lelkészi hivatal (minden posta ide küldendő): 9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102, USA; tel.: (216) 631-5007. — Istentisztelet (július—augusztust kivéve) a hó második és negyedik vasárnapján du. 4 órakor. — Felügyelő: dr. Raschka László, tel.: (416) 783-6938.

1988. évi közgyűlésünket február 28-án tartjuk meg, közvetlenül a du. 4 órakor kezdődő Istentisztelethez csatlakozva. A tárgysorozat év jelentés, új alkotmányunk érvényesítése, presbiterválasztás is szerepel. Minden hit-testvérünket szeretettel hívunk és várunk mind az Istentiszteletre, mind a közgyűlésre.

Nagyhéten még április 1-én, nagypénteken is tartunk Istentiszteletet; ekkor passióolvasás és úrvacsoraosztás is lesz.

Így írt az evangélikus Karinthy Frigyes

A világirodalom egyik legnagyobb humoristája, Karinthy Frigyes 1888. június 24-én született Budapesten. Tanári pályára készült, de korán az irodalomnak szentelte magát. A *Nyugat* című folyóirat köréhez tartozott, s mint több fővárosi és vidéki lap mun-

katársa, satírikus, vagy tréfás elbeszéléseivel lett ismertté. Első nagy sikere az *Így írtok ti*, mely művében íróink stílusbeli modorosságait pellengérezte ki. Számos fordítása közül nevezetes Swift *Gulliver*-jének első magyar teljes fordítása.

Idén lesz születésének 100., halálának 50. évfordulója. Az írásaiból válogatott alábbi két kis részlet Karinthy egyházi kapcsolataira és hitbéli szemléletére világít rá.

RÉSZLET A „MINT IDEGEN FORGOK PESTEN” CÍMŰ CIKKBŐL

„...Szép ez a nagy templom — Bazilika a neve, mit szól hozzá? Szép, de miért fordít hátat a Körútnak?

Nekem ez jobban tetszik, ez itten... hogy mondja? Hallgassa csak a vezetőt... a Deák téri evangélikus templom... mit mond róla, tessék csak mondani, hogy miről nevezetes? Ugyan kérem... na és azt nem említette meg, hogy ebben a templomban kereszteltek engem, vagy negyven évvel ezelőtt?

Krach!

Eljárt a szám. Gyorsan meglógok, köszönés nélkül.

Igaz is! Micsoda tehetségtelen vezető! Budapestet mutogatja — és a legnagyobb nevezetességet, aki itt ül a háta mögött, nem ismeri meg.

Meg vagyok sórtódve. Ebben az országban csak szobornak érdemes lenni.”

RÉSZLET AZ „ISTEN” C. CIKKBŐL

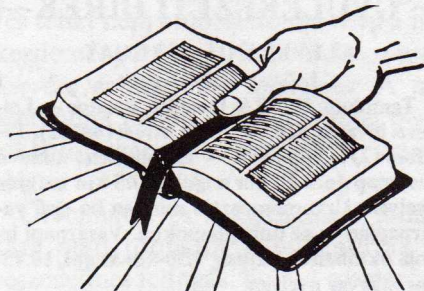
„...Két dolgot most már biztosan tudok. Az egyik, hogy *rajtam kívül* van valahol ő, aki tud rólam, aki jobban tudja nálam, ki vagyok. A másik, hogy hiába keresem így — hatalmasabb ő nálam, csak ő találhat meg engem — vakon tapogatózva, ha mindketten keresgélünk, eltévesztjük egymást, elmegyünk egymás mellett. Egyikünknek csendben kell maradni, — hadd legyek én az, a gyöngébb és fáradtabb. Várnom kell és figyelnem — várnom és figyelnem türelemmel — és csak mikor közelemben érzem tapogató kezét, szabad immár suttoznom halkan: itt vagyok, itt vagyok, én vagyok az — lám, milyen egyszerű és világos lett minden, jaj, Istenem, én Istenem, én külön Istenem!”

Isten dicsérete a legjobb orvosság minden sötét gondolat ellen.

(J)

SECOND CLASS PUBLICATION.
POSTMASTER: DO NOT FORWARD
SEND FORM 3579 TO
ERŐS VÁR (USPS 178560)
BOX 02148, CLEVELAND, OH 44102

Mindennapi kenyér

— Útmutató a Biblia olvasásához —

VIRÁGVAS. — MÁRC. 27.

Heti ige: Jn 3:14-15

27. Fil 2:5-11 — Lk 19:28-40
28. Ézs 42:1-9 — Mk 14:53-65
29. Jn 12:27-33 — Mk 14:66-71
30. Ézs 50:4-9 — Mk 15:1-15
31. Jn 13:1-17 — Mk 15:16-23

1988. ÁPRILIS HÓ

1. Nagypéntek. Jn 19:16-30 — Mk 15:24-41
2. Ez 37:1-14 — Mk 15:42-47

HÚSVÉT — ÁPR. 3.

Heti ige: Jel 1:18

3. Húsvétvas. 1Kor 15:19-28 — Mk 16:1-8
4. Húsvéthétfő. 1Kor 5:6-8 — Mk 16:9-20
5. Lk 24:36-46 — 1Pt 1:1-12
6. Csel 3:12-20 — 1Pt 1:13-16
7. Jn 20:1-10 — 1Pt 1:17-21
8. Jn 20:11-28 — 1Pt 1:22-2:3
9. Jn 21:1-14 — 1Pt 2:4-10

HÚSVÉT 2. VAS. — ÁPR. 10.

Heti ige: 1Pt 1:3

10. 1Jn 5:1-6 — Jn 20:19-31
11. Kol 2:12-15 — 1Pt 2:11-17
12. Rm 13:12-14 — 1Pt 2:18-25
13. 1Jn 2:12-17 — 1Pt 3:1-7
14. Jel 7:9-17 — 1Pt 3:8-12
15. 1Jn 5:4-10a — 1Pt 3:13-17
16. 1Móz 32:22-33 — 1Pt 3:18-22

HÚSVÉT 3. VAS. — ÁPR. 17.

Heti ige: Jn 10:11, 27-28

17. 1Jn 1:1-2:2 — Lk 24:36-49
18. 5Móz 18:15-19 — 1Pt 4:1-11
19. Mt 26:31-35 — 1Pt 4:12-19
20. Jn 21:15-19 — 1Pt 5:1-7
21. Ez 34:23-31 — 1Pt 5:8-14
22. Zsid 13:12-16 — 1Tim 1:1-11
23. Csel 20:17-38 — 1Tim 1:12-20

HÚSVÉT 4. VAS. — ÁPR. 24.

Heti ige: 2Kor 5:17

24. 1Jn 3:1-2 — Jn 10:11-18
25. Ef 4:17-24 — 1Tim 2:1-7
26. Rm 1:18-25 — 1Tim 2:8-15
27. Luk 20:27-39 — 1Tim 3:1-13
28. Csel 17:22-34 — 1Tim 3:14-16
29. Gal 6:14-18 — 1Tim 4:1-11
30. Jn 16:16-23a — 1Tim 4:12-5:2

1988. MÁRCIUS HÓ

1. Jn 8:21-30 — Mk 10:28-31
2. Jób 2:1-10 — Mk 10:32-45
3. 1Móz 14:17-20 — Mk 10:46-52
4. Gal 4:12-20 — Mk 11:1-11
5. Mt 12:38-42 — Mk 11:12-14, 20-26

BŐJT 3. VAS. — MÁR. 6.

Heti ige: Lk 9:62

6. 1Kor 1:22-25 — Jn 2:13-22
7. Lk 9:51-62 — Mk 11:15-19
8. Jób 7:11-21 — Mk 11:27-33
9. Ez 13:17-23 — Mk 12:1-12
10. Jer 20:7-13 — Mk 12:13-17
11. Lk 12:49-53 — Mk 12:18-27
12. 2Tim 4:1-5 — Mk 12:28-34

BŐJT 4. VAS. — MÁR. 13.

Heti ige: Jn 12:24

13. Ef 2:4-10 — Jn 3:14-21
14. Jn 6:23-29 — Mk 12:35-37a
15. Fil 1:15-21 — Mk 12:37b-44
16. Jób 9:14-23, 32-35 — Mk 13:1-13
17. 5Móz 8:2-3 — Mk 13:14-23
18. Jn 10:17-25 — Mk 13:24-32
19. Ám 8:11-12 — Mk 13:33-37

BŐJT 5. VAS. — MÁR. 20.

Heti ige: Mt 20:28

20. Zsid 5:7-9 — Jn 12:20-33
21. Zsid 7:24-27 — Mk 14:1-11
22. 4Móz 21:4-9 — Mk 14:12-16
23. Jób 19:21-27 — Mk 14:17-26
24. Zsid 9:11-15 — Mk 14:27-31
25. Jn 11:47-54 — Mk 14:32-42
26. Zsid 10:1-10 — Mk 14:43-52